

**РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ
„СТОЮ ШИШКОВ“ – СМОЛЯН**

**ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ
2021 ГОДИНА**

**Валентина Василева
Януари 2022 г.**

Дейността на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян през 2021 година беше подчинена на водещите задачи:

- реализиране мисията на Музея в събирателската, фондовата, експозиционната, научно-изследователската дейност и дигитализацията на музейните фондове в условията на извънредна пандемична ситуация;
- преодоляване последиците от извънредната пандемична ситуация, чрез изпълнение на културни и образователни програми, допринасящи за развитието на Музея като модерен културен, научен и образователен център, популяризирането му с цел увеличаване на броя на посетителите и собствените приходи на музея, специално внимание към работата с деца;
- сътрудничество с другите музейни центрове в страната и в чужбина;
- участие в развитието на туризма, социалния и културния живот на Смолян и региона.

I. ДЕЙНОСТ ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪНРЕДНАТА ПАНДЕМИЧНА СИТУАЦИЯ

Извънредната епидемична ситуация, продължила през цялата 2021 година, постави работата на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян под необходимостта от строго съблюдаване на противоепидемичните мерки за ограничаване разпространението на COVID-19. Вътрешни заповеди, произтичащи от решенията на Министерския съвет, заповедите на Министъра на здравеопазването и указанията на Министъра на културата и Община Смолян, регулираха дейността на институцията, както и приложението и изпълнението на противоепидемичните мерки.

Приемът на посетители в РИМ „Стою Шишков“ - Смолян и Къща музей „Ласло Наги“ беше преустановяван двукратно в рамките на 2021 година: в периодите 22 март – 31 март и 22 октомври – 30 ноември, общо за 50 дни.

Регулярно бяха извършвани дезинфекционни мероприятия на експозиционните и работните помещения от всички служители и посетители на музейните обекти, съгласно алгоритъм, утвърден от министъра на здравеопазването. Бяха изпълнявани и останалите противоепидемични мерки, свързани с употребата на предпазни и дезинфекционни средства, недопускане на струпвания на хора и спазването на дистанция от посетителите на музея. Приложена беше дистанционна форма на работа на част от служителите и работа по график за друга част за целия период на извънредната ситуация.

Служителите използваха голяма част от платения си годишен отпуск по наложен от ръководството график, в изпълнение на указания от Община Смолян.

Основната отрицателна последица от извънредната пандемична ситуация е намаляване на броя на посетителите и собствените приходи на музея. През първата пандемична 2020 година музеят регистрира повече от 50% намаление на посетителите и приходите. Затова усилията на музейната колегия през 2021 година бяха насочени към ограничаване на вредните последици от пандемията и частичното им преодоляване. Целта беше постигната чрез целенасочената работа с деца, реализираните 15 съвместни проекти с училища, както и реализираните иновативни дейности: виртуални уроци по родолюбие и срещи с български училища в чужбина, Музейни игри на родолюбието, музейни ателиета по нови теми, продажба на нови видове сувенири и др.

Изводите, които се налагат за работата на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян в извънредната пандемична ситуация през 2021 година са следните:

- Институцията се справи успешно в изпълнение на противоепидемичните мерки и в условията на дистанционна работа за част от музейните специалисти;
- В резултат на усилията на музейната колегия РИМ „Стою Шишков“ – Смолян отбеляза значителен ръст на посетителите спрямо 2020 година, както и постигна абсолютни рекорди по отношение на собствените приходи.

Общо 11 753 човека са посрещнати през 2021 г. в постоянната експозиция на музея и в къща музей „Ласло Наги“. Изнесени са над 100 беседи. Продадени са над 2 600 броя сувенири, книги и рекламни материали.

Сравнението с 2020 г. сочи: посетителите са се увеличили с 5 653 души, беседите са с 84 повече, а продадените сувенири, книги и рекламни материали са с 1319 повече.

Приходите от постоянната експозиция на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян за 2021 година възлизат на 30 719 лв. Те са с над 18 000 лв. повече от 2020 г. и с над 5 000 лв. повече от предпандемичната и рекордна дотогава 2019 година;

- Създадоха се виртуални музейни продукти, реализираха се проекти, които повишиха популярността на смолянския музей в страната и чужбина, което оценяваме като успех.

II. СЪБИРАТЕЛСКА И ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

Събирателската работа през 2021 г. отбеляза значителен ръст в сравнение с 2020 г.

Във фондовете на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян са постъпили общо 210 единици: 41 движими културни ценности (ДКЦ) и 169 предмета в научно-спомогателен фонд.

Фондовата дейност в РИМ-Смолян обхваща процесите на експертиза, идентификация, регистрация и завеждане в инвентарни книги на новопостъпилите движими културни ценности и единици в научно-спомогателните фондове и в Научния архив, допълване документацията за налични ДКЦ.

1. Идентификация на движими културни ценности по смисъла на чл. 96 от Закона за културното наследство.

През 2021 г. са проведени 2 заседания на назначени със Заповед на директора на РИМ-Смолян, комисии по идентификация на движими вещи, придобити чрез дарения и предадени на музея вещи, както и 2 заседания по заявки на физически лица.

Изготвени са 193 експертни заключения. Издадени са 5 удостоверения по чл. 17, ал. 2, т. 1 от Наредба № Н-1/16.02.2021 г. на Министерство на културата.

2. Регистрация, научно описание и научно-техническа обработка.

Извършено е вписване в Регистър на движими културни ценности на 97 броя ДКЦ, както и вписване на вещи в Регистър на вещите, които не съответстват на изискванията за ДКЦ, на 4 бр.

Извършено е вписване в инвентарните книги на културни ценности в основен фонд, както следва:

- фонд „Етнография“ – 24 броя;
- фонд „Нумизматика“ – 15 броя;
- фонд „Археология“ – 2 броя.

Извършено е вписване в инвентарните книги на материали в научно-спомогателен фонд, както следва:

- фонд „Етнография“ – 6 броя;

- фонд „Обреден реквизит“ – 20 броя;
- фонд „Фолклор“ – 2 броя
- фонд „Нумизматика“ – 16 броя;
- фонд „Най-нова история на България“ – 116 броя;
- фонд „Археология“ – 9 броя.

Проведени са 2 заседание на фондовата комисия, на което са разгледани и разпределени по фондове общо 210 единици, от които 41 културни ценности и 169 броя материали за научно – спомагателен фонд, разпределени както следва:

Вид фонд	Основен фонд	Спомагателен фонд
Археология	2	9
Нумизматика	15	16
Етнография	24	6
Обреден реквизит		20
Фолклор		2
Най-нова история		116
ОБЩО:	41	169

Материалите, предадени в Научния архив, са общо 20 архивни единици. Трима външни потребители са ползвали научния архив с общо 36 архивни единици, а 18 архивни единици са ползвали специалистите от музея. Изготвени са писмени справки по три теми.

Обработен беше личният научен архив на Никола Дамянов с цел публикуване на проучените от него, но непубликувани археологически обекти: Пътна станция и некропол в м. Джумая дюзю при с. Борино, общ. Борино и Археологически комплекс в м. Долна Бартина на с. Барутин, общ. Доспат.

Общо регистрираните постъпления в музейните фондове през 2021 г. възлизат на 230 единици (ДКЦ, предмети в научно-спомагателен фонд, документи в Научен архив). Всички те са заведени в съответните инвентарни книги и регистри и предадени за съхранение по установения ред на материално-отговорните лица.

3. Музейна информационна система (МИС).

Модул „Фондове“ на МИС, в който изцяло е въведена текстовата информация от инвентарните книги, с въведените през 2021 г. информационни единици наброява: 23257 ДКЦ в основен фонд, 7596 в спомагателен фонд. Базата данни основно се използва за служебни цели – проследяване на движението на ДКЦ при временни изложби и консервационно-реставрационни дейности, справки по различни критерии за служебно ползване, както и по заявка на външни потребители.

Модул „Научен архив“ към 20.12.2021 г. съдържа данни за 3 384 архивни единици с добавени 20 единици през 2021 г.; „Библиотека“ – 14 054 книги с 54 бр. новопостъпили от дарения през 2021 г.

Периодично бяха правени архивни копия на базите данни и на дигиталните изображения на външен архивен диск, с оглед надеждно съхранение.

4. Дейности по юридическото, физическото опазване и научно-техническа обработка на музейните ценности.

През 2021 г. по заповеди на директора са завършени следните инвентаризации на музейните фондове на РИМ-Смолян:

1. Редовна цялостна инвентаризация на основни фондове:

- Фонд „Обреден реквизит“;
- Фонд „Фолклор“;
- Фонд „Оръжие“;
- Фонд „Ласло Наги“;
- Фонд „Оригинални произведения на изкуството“;
- Фонд „Кирил Маджаров“;
- Фонд „История на България XV-XIX “.

2. Инвентаризация по репрезентативен метод на фондове:

- Фонд „Етнография“;
- Фонд „Нумизматика“;
- Фонд „Най-нова история на България“;
- Фонд „Археология“;
- Фонд „Дичо Петров“;
- Фонд „Нова история на България“;
- Фонд „Дарение о.з. полк. Райчо Пеев Харбалиев“.

3. Годишна инвентаризация на културни ценности от благородни метали.

4. Приемане на ДКЦ и материали от Фонд „История на България XV-XIX “ и Фонд „Оръжие“ от старо м.о.л.

5. И през 2021 г. един от основните приоритети бе опазването и съхранението на движимите културни ценности, разположени в постоянната експозиция и временните изложби, представяни в залите на музея. Ежедневно от екскурзоводското звено са правени по 2 основни огледа на цялата експозиционна площ в началото и края на работния ден и перманентни такива по време на работата с посетители. Воден е ежедневен дневник за състоянието на експозицията, температурата и влажността в помещенията от Александър Боготлиев, Анна Болгурова, Весела Плеснева. Поддържана е връзка със специалистите, обслужващи охранителните системи.

6. През 2021 г. в консервационно-реставрационното ателие на музея, където работят щатен експерт Дима Димитрова и такъв на договор, включен в регистъра на Министерство на културата на лицата по чл. 165, ал.1 от ЗКН, инж. Георги Габровски, е извършена консервационно-реставрационна намеса на 158 предмета (7 от тях за почистване и консервация за предстояща идентификация), постъпили от:

Фонд „Етнография“	53 броя
Фонд „Нумизматика“	34 броя
Обществена колекция към НЧ „Родопска просвета-1923“ – гр. Девин	71 броя

Консерватор-реставраторите вземат участие във фондовата работа – участие в комисии по идентификация на ДКЦ. Осъществена е обработка с подходящи препарати на препарираните животни.

7. Целогодишно е провеждано регулярно наблюдение и коригиране на температурно-влажностния режим в помещенията за съхранение на ДКЦ и на материалите в научно-спомогателните фондове на музея от Блага Илчева, Дамян Дамянов, Катя Стоева, д-р Николай Бояджиев, Цвета Колева. Планово са извършени годишната дезинфекция, дезинсекция и дератизация на фондовите помещения и цялостно на сградата.

8. Дигитализация и споделяне в интернет на информация за музейните фондове.

Поради изготвянето на нов сайт на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян процесът на дигитализация и споделяне в интернет на информация за музейните фондове беше забавен и всички планирани дейности в тази сфера не бяха реализирани. Отвореният нов музеен сайт все още е в процес на активиране на всички сектори на информация, затова посетителите все още се препращат към старата страница, където могат да се видят публикуваните виртуални колекции в меню „Виртуални фондове“. Активизира се работата на другите страници на музея в интернет пространството, което целеше популяризиране на музейните богатства и дейности.

III. МЕТОДИЧЕСКА И ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Периодично се предоставя методическа помощ по заявка от страна на музеи и обществени колекции, регистрирани на територията на Област Смолян.

През 2021 г. методическа помощ е поискана и осигурена на:

- Консултация на представители на ДИЦ „Народно дружество Родопи“ (Васил Войнов и др. членове) относно: наличие на археологически НКЦ в землищата на Црънча и Бръщен, общ. Доспат; регистрация на НКЦ; проект за КРР на моста между Бръщен и Црънча – от Дамян Дамянов;
- Информационна справка за осем обекта в землищата на Црънча и Бръщен, Доспатско, по искане на НДР – от Дамян Дамянов;
- Консултация на СНЦ БИО-Б-ЕКО – с. Борино за съвместна КРР дейност – мост край с. Сатовча и Ягодински мост – от Дамян Дамянов;
- Подбор на картни листове, необходими за локализиране и регистриране в АИС-АКБ на НКЦ в землищата на Любча, Црънча и Бръщен, изготвяне на цветни копия на картните листове в мащаб 1:5 000, 1: 25 000, 1: 50 000 и 1: 100 000, подготовка за теренен обход в землищата на селата Любча, Црънча и Бръщен, общ. Доспат – от Дамян Дамянов;
- Осигуряване на достъп до база данните на АКБ - Благоевградска област от националния координатор Г. Нехризов по искане на СНЦ БИО-Б-ЕКО – Борино – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на регистрационни карти в АИС-АКБ за с. Сатовча – 5 бр., регистрирани обекти: два моста, една воденица, един път (участък) и едно тракийско скално светилище – от Дамян Дамянов;
- Изготвена справка за археологическите НКЦ на територията на община Сатовча, във връзка с кандидатстване за финансиране на КРР на стар мост – от Дамян Дамянов;
- Изготвен е актуализиран списък с археологическите НКЦ в община Сатовча, регистрирани в АИС – АКБ – от Дамян Дамянов;

- Обход с цел регистрация на моста на 4-ти км при с. Сатовча и на моста при с. Змеица, консултация на терен, относно КРР-дейностите и социализацията на моста – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на фотодокументацията на моста на 4-ти км при с. Сатовча за СНЦ БИО-Б-ЕКО, изготвяне на Регистрационна карта за АИС-АКБ на моста при с. Сатовча и регистрация като НКЦ – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на РК № 10007830 за АИС-АКБ на „Римския мост“ СЗ от с. Змеица. Изготвяне на регистрационна карта в АИС-АКБ за с. Сатовча – 1 бр. плосък некропол – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на Референция за СНЦ Био-Б-Еко – Борино – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на справка за Даволския мост за Община Ардино – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на справка за НЧ „Родопска искра 1880“ – Чепеларе – от Дамян Дамянов;
- Консултация/справка, относно плоския некропол при с. Стойките, проучван от К. Кисъов за докторска дисертация на Миглена Василева – фибули, гробове и т.н. – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на Списък с археологическите НКЦ на територията на община Смолян, във връзка с изготвянето на ОУП на Смолянска община – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на справка за археологическите проучвания в Давидковско землище – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на сведения за НАИМ, относно Тракийски шлем от Беден и шестте торкви с данни за инвентарни номера, размери и снимки с цел участие с ДКЦ в национална изложба по повод 100-годишния юбилей на НАИМ – от Дамян Дамянов;
- Консултация по Доклад за екологична оценка на проекта на Областен план за развитие на горските територии (ОПРГТ) на област Смолян и проекта за ОПРГТ на област Смолян – от Дамян Дамянов;
- Информация за историческите мостове на територията на община Смолян по искане на СНЦ „МЕЩРА“ и |Община Смолян – от Дамян Дамянов;
- Участие в междуведомствена комисия за изготвяне на предложение за статут и определяне на граници и режим на опазване на АНКЦ „Крепост-убежище“ в землището на с. Изгрев, общ. Неделино, област Смолян – от Дамян Дамянов;
- Съгласуване на окончателния проект за ОУП на Община Девин – от Дамян Дамянов;
- Участие в работна среща с кмета на Община Баните с цел очертаване перспективите за археологическо проучване на обект в м. Врапово, мах. Кръстатица, общ. Баните – от Дамян Дамянов, д-р Николай Бояджиев, Маргарита Люнчева;
- Актуализиране на Регистрационна карта на арх. обект на вр. Врапово в АИС-АКБ - № 10004468 – от Дамян Дамянов;
- Изготвяне на Становище – предложение за археологически проучвания на територията на община Баните – от Дамян Дамянов, д-р Николай Бояджиев, Маргарита Люнчева;
- Изготвяне на археологическа и нумизматична експертиза на 127 предмета във връзка с досъдебно производство № 7/2021 г. по описа на ГПУ-Златоград – от д-р Николай Бояджиев;
- Писмена консултация на тема „Родопски тъкани“ за фирма „Българска вълна ЕООД“ – от Ваня Йорданова;

- Писмена консултация за БНР на тема „Коледно-новогодишен празничен цикъл в Смолянско“ – от Ваня Йорданова;
- Участие в Регионален дискуссионен форум на тема „Анализи и приоритети в дейността на читалищата през 2021 година“ като лектор – експерт с указания и препоръки при участие на читалищата в Национална система „Живи човешки съкровища – България“, както и възможни съвместни читалищни дейности през 2021 г. – от Ваня Йорданова;
- Участие в среща с местни читалища, организирани от РЕКИЦ – Читалища, Смолян по повод Европейски дни на наследството`2021 г. – от Ваня Йорданова;
- Писмени консултации по темите „Традиционни мартеници“, „Родопска сватба“, „Кирило-Методиева празничност“ – от Ваня Йорданова;
- Рецензиране на материал по поръчка на екип от ИЕФЕМ – БАН от Научна конференция от серията „Дебати в музеологията“ – МУЗЕИ И ОБРАЗОВАНИЕ, организирана от ИЕФЕМ – БАН – от Ваня Йорданова;
- Участие в регионална комисия за областна селекция на кандидатури по Националната система „Живи човешки съкровища – България“ за 2021 година – от Ваня Йорданова;
- Изготвяне на информация за дейността на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян в сферата на опазване на нематериалното културно наследство от 2014 г. до 2021 г., във връзка с изготвянето на Втория периодичен доклад на България в сферата на опазването на нематериалното културно наследство, 2021 г. – от Ваня Йорданова;
- Консултации и методическа помощ за бъдеща експозиция, посветена на гайдата в с. Стойките. Изготвяне на становище от РИМ – Смолян, относно обществената значимост на колекцията – от Ваня Йорданова и Блага Илчева;
- Консултация на отдел „Етнография“ към РИМ – Търговище във връзка с пушката на Капитан Петко войвода от фонд „История на българските земи XV-XIX век) – от Димитрия Кабакова;
- Много активна работа на музейната институция с органите на реда и съдебната система по повод идентификация и регистрация на ДКЦ, собственост на физически лица – от Блага Илчева.

IV. ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

1.Новосъздадени изложби от РИМ-Смолян:

1. „Избрано от фонд „Изобразително изкуство“ на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян, посветена на честване 85 години от началото на музейното дело в Средните Родопи в КДК - Смолян;
2. „Крепости в Средните Родопи и животът в тях“, фотодокументална изложба, посветена на 18 май – Международен ден на музеите;
3. „Музей в музея“ – изложба на експонати от музея на Професионалната гимназия за приложни изкуства – Смолян, посветена на европейската инициатива „Нощ в музея“ и 45-годишнината на художественото училище в Смолян;
4. „Закъснялата свобода за Родопите“, веществена и фотодокументална изложба, по повод Празника на Община Смолян и честване 109 години от Балканската война;
5. „Родопско величие“ – изложба живописни портрети с кратки исторически бележки за хора, заслужили за самоопределението, освобождението и просвещението на родопчани.

2. Временни изложби на РИМ-Смолян:

- „Горски приказки разказват Родопите“, продължава от 2014 г., поетапно обновявана;
- „За честта и славата на България“, продължава от 2018 г.

3. Гостуващи изложби:

1. „Претвореното сътворено“, етнографска веществена изложба на Национален исторически музей – София, допълнена с ДКЦ от фондовете на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян „Оригинални произведения на изкуството“ и „Етнография“ (м. февруари – м. юни), посветена на Националния празник 3 март;
2. „Мъжки времена“, веществена изложба на РЕМО „Етър“ допълнена с ДКЦ от фондовете на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян „Нова история на България“, „Дичо Петров“ и „Кирил Маджаров“ (м. април – м. октомври);

4. Гостуване в други музеи:

1. Музейна изложба „Върви, народе възродени“ в НЧ „Родопска искра-1880“ – гр. Чепеларе;
2. Бутиков показ на ценната музейна реликва – пушка на Капитан Петко войвода, както и на дизия родопски чанове в гр. Чепеларе, по повод честването на Националните хайдушки празници „Капитан Петко войвода“;
3. Изложбата „85 години музейно дело в Средните Родопи - всестраниното изучаване на Родопите“ гостува на Национален музей „Христо Ботев“ – гр. Калोфер;
4. Изложбата „Театрални афиши от 50-те и 60-те години“, съдържаща афиши от театрални постановки на Родопския драматичен театър, съхраняване във фонд „Най-нова история“ на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян, експонирана в РДТ „Николай Хайтов“ – Смолян по повод 70-годишнината от създаване на театъра.

Експозиционната дейност на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян значително подобри своето представяне след промяна на щатното разписание и включване в екипа на музейните специалисти на художник. Д-р Ралица Кацова, художник в РИМ „Стою Шишков“, извърши както експозиционни дейности, така и дейности, свързани с работа с публики и проекти:

- Изложба „Музей в музея“ – дизайн на постер, оформление на текстове, графичен проект за пространствено оформление - разпределение на експонатите;
- Изложба „Родопско величие“ – дизайн и предпечатна подготовка на каталог на изложбата, дизайн, предпечатна подготовка и печат на табели към картините;
- Дизайн на постер – програма за „Нощта на музеите“;
- „Лятна школа в музея“ – постер, грамоти;
- „Великден в музея“ – лого;
- Музейна програма „Музеят – новото сценично пространство на Смолян“ – лого;
- Проект „Музейни игри на родолюбието“ – лого на проекта, различни видове грамоти, надписи за ленти, 2 вида „наградни отличия“ – дизайн, печат и оформление, пъзели с експонати – 7 бр., дизайн на табла с експонати – 12 бр. + анотации, дизайн на табла с личности – 12 бр. + анотации, дизайн на табла със събития – 12 бр. + анотации;
- Консултации, разговори и контакти във връзка с подготовка на проект за кандидатстване по Програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“ – поканена за набиране на проектни предложения по Резултат 1 „Подобрено управление на културното наследство“, Подрезултат 1.2 „Дигитално достъпни обекти на културно наследство“.

V. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. Участие в теренни проучвания:

- Теренен обход на връх Врапово с цел мониторинг на състоянието на обект в м. Врапово, мах. Кръстаница, общ. Баните;
 - Спасително теренно археологическо проучване – изготвяне/съгласуване на резюмето и презентацията за АОР-2020 г. обект 232 стъпало за стълб при с. Стремци – от Дамян Дамянов;
 - Спасително археологическо проучване – участие като археолог в съвместен проект за спасително археологическо проучване на Обект 14 (км 119+ 750-119+950), по трасето на АМ „Хемус“, участък II, землище с. Орляне, общ. Угърчин, област Ловеч, във връзка с проект доизграждане на АМ „Хемус“, участък II, вкл. Пътен възел Каленик – от Дамян Дамянов;
 - Редовно теренно археологическо проучване на античен и средновековен скален град Перперикон, землище на с. Горна Крепост, общ. Кърджали – от д-р Николай Бояджиев;
 - Спасително археологическо проучване на обект № А 8, км 49+600 до км 49+900 по трасето на Междусистемна газова връзка Гърция – България, землище на с. Седловина, общ. Кърджали – от д-р Николай Бояджиев, заместник-научен ръководител;
 - Редовни археологически проучвания на Праисторически солодобивен и градски център Провадия-Солницата – от Маргарита Люнчева.
 - Теренни и архивни проучвания по темата „Видни представители на родопската фолклорна традиция“ – от Ваня Йорданова;
 - Теренни проучвания по темата „Селищни празници“ – от Ваня Йорданова.
2. Проект на НАИМ-БАН по Национална научна програма „Културно историческо наследство, национална памет и обществено развитие“, свързан със специализираното производство на сол през късната праистория, с участие на Маргарита Люнчева.
3. Изследователска работа по темата: „Средните Родопи през праисторическата епоха“ от Маргарита Люнчева.
4. Изследователска работа по темата „Парламентаризмът в съвременна България“ от Цвета Колева.
5. Изследователска работа по темата „21-и Средногорски полк“ по архивни материали от ДВИА – Велико Търново, ф. 345 от Информационната система на държавните архиви. Изготвяне на подробен опис – от Цвета Колева.
6. Изследователска и събирателска работа по музейната програма „Избори“ – финализиране, от Цвета Колева.
7. Изследователска работа на тема: „История на България XV – XIX век“, насочена към проучване и събиране на експонати, документи и снимки за попълване на колекциите и личните фондове по темите: Родопчани в национално-освободителните движения и войни; Просветни и църковно-национални борби в Средните Родопи, от Димитрия Кабакова.
8. Подготвени анотации на български и английски език на подбрани експонати за включване в енциклопедия на античното културно-историческо наследство в Югоизточна Европа от Донка Симеонова.
9. Интервю с Тодор Караиванов, почетен гражданин на Смолян, получил званието за заслугите му към изграждането на новия център в града и множество предприятия в цялата област от 1974 година, когато започва изграждането на болницата в Смолян, до 1984 година, продължение, от Димитрия Кабакова. Събраната информация ще обогати колекцията

свързана с почетните граждани на Смолян, както и фонд „Най-нова история“ на РИМ – Смолян.

10. Проучвания и подготовка на текстове за кратки биографични анотации, придружаващи портретите от изложбата „Родопско величие“ от Димитрия Кабакова, д-р Николай Бояджиев, Цвета Колева и Златка Петрова.
11. Проучвания и подготовка на музейното издание на РИМ „Стою Шишков“ - Смолян: Каталог „Родопско величие“, Смолян, 2021, от Димитрия Кабакова, д-р Николай Бояджиев, Цвета Колева и Златка Петрова.
12. Изготвяне на информация и заснемане на обекти, свързани с историята на религиите на територията на област Смолян, които представляват културна ценност, във връзка с подготовката за издаването на нова енциклопедия под работното заглавие „Свещените места на България“ от Научно-информационния център „Българска енциклопедия“ към БАН, от д-р Николай Бояджиев, Дамян Дамянов, Блага Илчева, Ангел Георгиев, Милена Маринска.
В рамките на един том ще бъде включена информация за различни култови практики и религии, които са част от културното богатство на страната и са обект на поклонение и културен туризъм. С помощта на музейните специалисти ще бъдат проследени в исторически план (от праисторията до днес) възникването и развитието, както и свързаната с тях материална култура, на обекти в област Смолян: Ранновизантийска базилика край село Гела (текст и снимки); църква „Успение Богородично“ в село Широка лъка (снимки); църква „Успение Богородично“ в Смолян (снимки); църква „Св. Неделя“ в Смолян (снимки); църква „Св. Николай чудотворец“ в Смолян (текст и снимки); църква „Св. Теодор Стратилат“ в Смолян (снимки); светилище при Босилково.
13. Подготовка на въпроси за онлайн историческа игра от Донка Симеонова и Димитрия Кабакова.
14. В резултат от научно-изследователската дейност в различни издания са публикувани 4 научни и научно-популярни разработки на музейни специалисти от РИМ „Стою Шишков“ – Смолян:
 - Васил Николов, **Маргарита Люнчева**, Галина Самичкова, *Специализираното производство на сол в Провадия-Солницата през VI и V хил. пр. Хр. и общественоекономическото му въздействие*. София, 2021 г.;
 - **Ваня Йорданова**, *Шина Данчева – „паметта на няколко фамилии“* – В: Известия на Старозагорския исторически музей. Сборник с доклади от Национална етнографска конференция „Жената – пространства и граници в живота й., т. VII, Стара Загора, 2021, с. 279-289.
 - **Ваня Йорданова**, *Празници и обичаи от Смолянска област (По материали от студентско проучване 2017-2018 г.)*, В: Нематериалното културно наследство. Актуални проблеми. Сборник с материали от международна научна конференция „Актуални проблеми в изучаването на нематериалното културно наследство и прилагането на Конвенция 2003. Приносът на учените от БАН, София, 17-18 октомври 2019, Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021, с. 326-336.
 - **Ваня Йорданова**, *Съхранено наследство* – В: НЕПОЗНАТИТЕ. Сборник доклади и студии, АСТАРТА, Пловдив, 2021, с.144-165.
15. Участието на музейните експерти в различни форуми-конференции, кръгли маси, семинари, обучения и пр., организирани от други музеи, научни институти, университети и институции в страната през 2021 г. се бележи с:

- Четвърта национална конференция ДЕТЕТО, ДЕЦАТА, ДЕТСТВОТО (ЕТНОКУЛТУРНИ АСПЕКТИ), организирана от Къща-музей „Иван Вазов“ – гр. Сопот и Център за етнология и културна антропология“ към ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Велико Търново, 1 юни 2021 година, Ваня Йорданова с доклад на тема „Игрите на моето детство“ (материалът е предаден за печат);
- Заседание за отчитане на резултатите от теренните археологически проучвания през 2020 г., секция Праистория, НАИМ-БАН, участие на Маргарита Люнчева.
- Международна конференция „Музеите на Словакия“, София, 29.06.2021 г., участие на Валентина Василева и Донка Симеонова;
- Среща – дискусия „Втори живот за стария текстил“, Европа Директно – Смолян, 29.07.2021 г., участие от Донка Симеонова;
- Участие в обучение по здравословни и безопасни условия на труд, съгласно Наредба РД-07-2 от 16.12.2009 г., чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 3, организирано от КТ „Подкрепа“, м. юли 2021 г. на Ваня Йорданова (придобито удостоверение).

VI. РАБОТА С ПУБЛИКИ

Основна цел на работата с публики и посетители в РИМ „Стою Шишков“ – Смолян през 2021 година, при неприключила пандемична ситуация, беше частично възстановяване броя на посетителите на постоянната експозиция и на публиката на културните събития в музея. Тази цел беше постигната с почти двойно увеличение на броя на посетителите през 2021 г. в сравнение с 2020 г., въпреки двукратното затваряне на музея от 22 март до 31 март и от 22 октомври до 30 ноември 2021 г.

Общо 11 031 човека са посрещнати през 2021 г. в постоянната експозиция и във временните изложби, експонирани в залите на музея. 1325 са безплатните посетители от всяка последна сряда на месеца, официални гости на Община Смолян, Международен ден на музеите и други.

1. Българи – 10 905 човека:
 - ОДЗ – 722
 - Ученици до IV клас – 3 054
 - Ученици до VIII клас – 2 025
 - Ученици до XII клас – 1 028
 - Студенти – 294
 - Възрастни – 2 850
 - Пенсионери – 731
 - Инвалиди – 201
2. Чужденци – 126 човека:
 - Учащи – 80
 - Възрастни – 46
3. Чужденци по националности:
 - Турция – 22
 - Гърция – 15
 - Англия – 39
 - Русия – 9

- Германия – 13
- Франция – 17
- САЩ – 11

В постоянната експозиция през 2021 година са изнесени общо 95 беседи, от които 62 обзорни, 32 тематични и 1 обзорна беседа на английски език.

През 2021 г. са продадени общо 2 531 броя сувенири, книги и рекламни материали. От месец септември на посетителите в музея се предлагат сувенири изработени от естествени камъни и минерали.

В постоянната експозиция на Къща музей „Ласло Наги“ през 2021 г. са посрещнати общо 586 човека, в това число безплатни посетители във всяка последна сряда от месеца. Посетителите са също почти двойно повече с сравнение с 2020 г. Разпределението е, както следва:

1. Българи – 544 човека
 - ОДЗ – 12
 - Ученици до IV клас – 46
 - Ученици до VIII клас – 131
 - Ученици до XII клас – 87
 - Студенти – 27
 - Възрастни – 209
 - Пенсионери – 27
 - Инвалиди – 2
2. Чужденци – 42 човека
 - Учащи – 10
 - Възрастни – 32.

В работа с публики постиженията на музейната колегия са свързани с реализацията на следните дейности:

- Традиционните музейни ателиета:
 - Ателие за изработване на мартеници (22-26 февруари 2021) с рекорден брой участници – 253-ма. Виртуалната покана за ателието достигна и до Българското училище „Христо Ботев“ – Ню Йорк, САЩ, откъдето поискаха и РИМ „Стою Шишков“ – Смолян за първи път организира онлайн ателие за изработване на родопски мартеници. То имаше невероятен успех и в следствие стартира серия от онлайн срещи и уроци по родолюбие, както и създаване на нова поредица виртуални музейни продукти, с български училища в чужбина.
 - Великденското ателие „Яйчице си оцвети, Великден посрещни!“ (19-29 април 2021 г.) за деца и ученици от първи до четвърти клас с рекорден брой участници за всички видове музейни форми за работа с публики – 450 деца.
 - „Сурвачки в музея“ - благотворителна инициатива на ученици от втори клас на СУ „Отец Паисий“ за направата на традиционни родопски сурвачки за събиране на средства за подпомагане на техни съученици в неравностойно положение от същото училище (7 декември 2021 г.).
- Лятната школа за деца „Ваканция в музея“ под надслов „Научи българското“ (12-23.07.2021 г.) За девета поредна година РИМ – Смолян организира инициативата за деца от 6 до 12 г. Рекордният брой участници в лятната школа от предходната година (68 деца) беше отново подобрен – 96 участници. Чрез различни образователни модули

бе насърчавана творческата активност на децата, опознаваха постоянната експозиция на музея и ценностите, изложени в нея. Професионален хореограф прави ежедневни занимания с български фолклор. За пореден път в инициативата бяха включени теми, свързани с европейското сътрудничество. Децата участваха в приготвянето на традиционното родопско ястие марудници, изработваха картини от природни и естествени материали, пана от плъсти, керамични медальони, скулптури на животни от пластилин. Участниците направиха фотосесия с техните творения. За първи път се проведе занимания с детски психолози. Инициативата бе подкрепена от ЕИЦ „Европа Директно“ – Смолян, както и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни при Община Смолян. Заслуги за реализиране на инициативата имат модераторите: Александър Боготлиев, Анна Болгурова и Весела Плеснева, художникът д-р Ралица Кацова, фотографите Милена Маринска и Ангел Георгиев, организаторите: Донка Симеонова, Димитрия Кабакова, Недялка Карталова, Станка Язова, Радостин Караджов, Тодор Пелтеков, Бинка Караасенова.

- Честване 18 май – Международен ден на музеите с откриването на фотодокументална изложба, представяща резултатите от археологическите проучвания на крепостните съоръжения в района на Средните Родопи „Крепости в Средните Родопи и животът в тях“; Спектакълът „Концертът“ на актрисата Деси Минчева и режисьора Петър Тодоров, с който стартира и новата музейна програма на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян „Музеят – новото сценично пространство на Смолян“.
- Честване на 18 юни – Празник на обединения град Смолян с Театралния спектакъл „Кълбо“ на актрисата Десислава Минчева и режисьора Петър Тодоров. Спектакълът е в жанра визуален физически театър и е посветен на връзката между човека и майката-земя и е подпомогнат от Министерство на културата.
- Посещението на президента на Република България Румен Радев в РИМ „Стою Шишков“ - Смолян на 29 август.
- Съорганизаторство на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян в седмата поред инициатива Читалище „Пробуда-1903“ – с. Стойките „Здравей, мое Стойченско лято!“ (12 август 2021 г.) Екип на Историческия музей подsigури нужните материали и научи десетки деца и възрастни на старата българска традиция „Плъстене на вълна“.
- Европейска нощ на музеите и галериите, 3.07.2021 г. Като част от Националната програма на Европейска нощ на музеите РИМ „Стою Шишков“ – Смолян се включи за тринадесети път. Беше експонирана изложбата „Музей в музея“, представяща експонати от училищния музей на. Професионалната гимназия за приложни изкуства – Смолян. В богатата програма участие взеха и талантливите изпълнители на Народно читалище „Христо Ботев-1871“ – Смолян, танцовите формации „Най“ и „Зареница“, школите по акордеон и народно пеене, Детски гайдарски състав „Апостол Кисъв“ и Детски състав „Орфееви звуци“, широколъшките кукери – песяци от НЧ „Екзарх Стефан-1872“ – с. Широка лъка“.
- Европейски дни на наследството`2021, 18-19.09.2021 г. – дни на отворените врати в РИМ „Стою Шишков“ – Смолян и Къща музей „Ласло Наги“.
- Музейни игри на родолюбие, с финансовата подкрепа на Министерство на културата, 5.11. 2021 г., 13.11.2021 г. и 24.12.2021 г. Проект на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян, предоставящ знания за най-видните български исторически личности, бележити събития от българската история, най-ценните богатства на смолянския

музей, в игрови и състезателни условия. Проектът имаше три прояви с деца и съвместно на деца и родители.

VII. ОБРАЗОВАТЕЛНА И КУЛТУРНО-ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Образователната, организационната и културно-информационната дейност на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян през 2021 г. имаше и традиционни, и нови акценти, които отбелязаха рекордни нива на броя участниците, броя на училища и целеви групи:

1. Образователните дейности по Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Културните институции като образователна среда“, Национална програма „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот“ бяха проведени в РИМ „Стою Шишков“ – Смолян от Димитрия Кабакова и Анна Болгурова, Весела Плеснева и Александър Боготлиев и в Къща музей „Ласло Наги“ от Мария Маргаритова. Музейни ателиета: традиционните „Родопски мартеници“ и Музейни сурвачки“, иновативните „Яйчице си оцвети, Великден посрещни“, и уроци по родолюбие с български училища в чужбина бяха реализирани от екскурзоводите Анна Болгурова, Весела Плеснева и Александър Боготлиев, художникът д-р Ралица Кацова. Организационният екип включва значителен брой музейни специалисти-консултанти, фондохранител, фотографи и организатори.
2. Изключително успешна беше дейността по Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Културните институции като образователна среда“, към която училищата проявиха голям интерес. Бяха реализирани 15 проекта за съвместна работа на училища с музейната институция, за учебната 2020/2021 г.
3. Иновативна форма в образователната дейност на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян са виртуалните уроци по родолюбие и онлайн срещи с български училища в чужбина. Проведени бяха 7 виртуални срещи с училище „Христо Ботев“ – Нью Йорк, САЩ, училище „Буквар“ – Базел, Швейцария, училище „Аз, буки, веки“ – Кьолн, Германия, училище „Българче“ – Хайделберг, Германия (2 срещи), БОКЦ „Св. Климент Охридски“ – Вашингтон, САЩ, Българско неделно училище „Св. Седмочисленици“ – Тарагона-Реус, Испания. Темите включваха родопските мартеници, пролетните празници – Сирни заговезни, Тодоровден, Великден, празникът на светите братя Кирил и Методий, зимните празници – Бъдни вечер, Коледа, Сурвак, родопската сватба. Незабравими за всички участници и много емоционални се оказаха онлайн ателиетата за направа на родопски мартеници, обредния реквизит за обичая „Хамкане“, направата на обреден хляб за Бъдни вечер, на родопски сурвачки. Уроците бяха много емоционални с покази на родопски носии, звученето на родопски песни в изпълнение на малките Величка Стоева и Иван Болгуров.
4. По темите на онлайн уроците с българските училища в чужбина бяха създадени и нови виртуални музейни продукти от фотографите Ангел Георгиев и Милена Маринска: филми и презентации – за родопските мартеници, за кукерите – широколъшките песяци, за Тодоровден и кушиите, за иконите на светите братя Кирил и Методий в смолянските храмове, за родопската сватба, за родопските сурвакари, виртуална разходка из музея в Смолян.

5. Обобщената справка за показва:

**РЕАЛИЗИРАНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОГРАМИ
ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2020/2021 ГОДИНА В
РИМ „СТОЮ ШИШКОВ“ – СМОЛЯН**

ДЕЙНОСТИ ТЕМИ (в скоби е отбелязан броя на децата-участници)	ЦЕЛЕВИ ГРУПИ БРОЙ УЧАСТНИЦИ	БРОЙ ПРОВЕДЕНИ ЗАНЯТИЯ
<p>ОБРАЗОВАТЕЛНИ УРОЦИ</p> <p>Образователни уроци с ученици от ОУ „Стою Шишков“ - Търън на тема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Народни будители“ (23) 2. „Басни“ (11) 3. „Траки“ (6) 4. „Нашите предци“ (6) 5. Ателие „Изработване на тракийски съд“ (6) 6. „Български митове и легенди“ (23) 7. „Празници и обичаи“ (12) 8. „Изкуството в древността“ (23) 9. „Обичаи в родния край“ (23) <p>Образователни уроци с ученици от ОУ „Иван Вазов“ - Смолян на тема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. „Ден на народните будители“ (50) 11. „Народни занаяти“ (50) 12. „Народни носии“ (48) 13. „Живеем и празнуваме заедно“ (48) 14. „Оттука почва обичта. Родина“ (44) 15. „Български народни приказки“ (47) 16. „В света на миналото“ (49) 17. „Имало едно време“ (50) 18. „Древните траки и техните съкровища“ (49) 19. „Коледа“ (50) 20. „Кукерски маски“ (49) 21. „Мартеници“ (47) 22. „Проект за халище“ (48) 23. „Пролетни празници“ (49) 24. „Живота на българите в Османската империя“ (49) 25. „Великден“ (49) 26. „Манастирите – пазители на българския дух“ (49) <p>Образователни уроци с ученици от ОУ „Никола Йонков Вапцаров“ – Широка лъка на тема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 27. „Християнството и църквата. Християнското общество.“ (5) 28. „Поява на земеделието и животновъдството. Откриването на металите.“ (5) 	<p>УЧЕНИЦИ Общо 383 бр.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 29 (ОУ „Стою Шишков“ - Търън) - 50 (ОУ „Иван Вазов“ - Смолян) - 13 (ОУ „Никола Йонков Вапцаров“ – Широка лъка) - 54 (ОУ „Юрий Гагарин“ – Смолян) - 105 (СОУ „Отец Паисий“ – Смолян) - 92 (ОУ „Стою Шишков“ – Смолян) - 40 (ПГТТ „Христо Ботев“ – Смолян) 	<p>Общо: 108 бр.</p> <p>9 (ОУ „Стою Шишков“ - Търън)</p> <p>17 (ОУ „Иван Вазов“ - Смолян)</p> <p>13 (ОУ „Никола Йонков Вапцаров“ – Широка лъка)</p> <p>44 (ОУ „Юрий Гагарин“ – Смолян)</p> <p>15 (СОУ „Отец Паисий“ – Смолян)</p> <p>6 (ОУ „Стою Шишков“ – Смолян)</p> <p>4 (ПГТТ „Христо Ботев“ – Смолян)</p>

<p>29. „Новото време и българите“ (5)</p> <p>30. „Златният век на българската култура“ (5)</p> <p>31. „Обществото в Западна Европа“ (5)</p> <p>32. „От археологическия обект до музея“ (8)</p> <p>33. „Участие на България в Първата световна война“ (8)</p> <p>34. „Съпротивата срещу османците до средата на XV в.“ (5)</p> <p>35. „Културното наследство на Римска Тракия“ (8)</p> <p>36. „Животът на българите между двете световни войни“ (8)</p> <p>37. „Раждането на християнството“ (8)</p> <p>38. „Архивите говорят“ (8)</p> <p>39. „Народната памет за османското владичество“ (5)</p> <p>Образователни уроци с ученици от ОУ „Юрий Гагарин“ – Смолян на тема:</p> <p>40. „Българските земи под османска власт“ (13)</p> <p>41. „Видове изящни изкуства“ (11)</p> <p>42. „Новото време и българите“ (13)</p> <p>43. „Ловци и творци“ (10)</p> <p>44. „Видове декоративни приложни изкуства“ (15)</p> <p>45. „Първите народни будители“ (14)</p> <p>46. „Природен пейзаж“ (14)</p> <p>47. „Арабският халифат“ (17)</p> <p>48. „Изкуството на новото време 17-19век“ (13)</p> <p>49. „Първите държави в Месопотамия“ (11)</p> <p>50. „Художествени занаяти“ (18)</p> <p>51. „Българско национално освободително движение“ (14)</p> <p>52. „Жанрове в изящните изкуства“ (10)</p> <p>53. „Силата на българските ханове“ (14)</p> <p>54. „Априлско въстание“ (13)</p> <p>55. „Светът на източния човек“ (10)</p> <p>56. „Колорит“ (13)</p> <p>57. „Свещените знаци“ (10)</p> <p>58. „Залез и гибел на Първото българско царство“ (18)</p> <p>59. „Промени в българското общество през Възраждането“ (13)</p> <p>60. „Релеф на земната повърхност“ (11)</p> <p>61. „Географско положение на Северна Америка“ (16)</p> <p>62. „Основни части и пропорции на човешкото тяло“ (12)</p> <p>63. „Климат – фактори и елементи“ (10)</p> <p>64. „Климат“ (18)</p> <p>65. „Серийно производство и еднократно проектиране“ (13)</p> <p>66. „Галерия. Праисторическо изкуство“ (10)</p> <p>67. „Води на Северна Америка“ (17)</p> <p>68. „Форми и пропорции“ (11)</p> <p>69. „Форми в изкуството“ (17)</p> <p>70. „Страни в Европа“ (15)</p> <p>71. „Географско положение на Балканския полуостров“ (14)</p>		
--	--	--

<p>72. „Населението на Земята“ (11)</p> <p>73. „Изкуство на България през средновековието“ (18)</p> <p>74. „Интериорен дизайн“ (17)</p> <p>75. „Изразни средства в живописа“ (10)</p> <p>76. „Води на Азия“ (19)</p> <p>77. „Население“ (16)</p> <p>78. „Овластяване на космоса“ (12)</p> <p>79. „Моделиране фигура на животно“ (20)</p> <p>80. „Балкански страни“ (17)</p> <p>81. „Стопанство“ (10)</p> <p>82. „Кислород. Свойства на кислорода.“ (19)</p> <p>83. „Балкански страни“ (17)</p> <p>Образователни уроци с ученици от СОУ „Отец Паисий“ – Смолян на тема:</p> <p>84. „Моят музей“ (103)</p> <p>85. „Народни традиции и обичаи“ (103)</p> <p>86. Ателие към тема „Народни традиции и обичаи“ – изработване на мартеници (103)</p> <p>87. „Познаваме ли растенията и животните в Родопите“ (103)</p> <p>88. Ателие „Изработване на животни от глина“ (103)</p> <p>89. „Походът на освободителите през Родопите 1877-1878 г.“ (103)</p> <p>90. „Известни спортисти“ (103)</p> <p>91. „Мънистени изделия в Родопите“ (103)</p> <p>92. „Тайните на древните траки“ (103)</p> <p>93. „Плъстене, занаяти в Родопите“ (105)</p> <p>94. Ателие „Плъстене“ (105)</p> <p>95. „Карнавални игри в Родопите“ (105)</p> <p>96. Ателие „Изработване на кукерски маски“ (105)</p> <p>97. „Символите на Смолян“ (105)</p> <p>98. Ателие „Рисувам културни институции в град Смолян“ (53)</p> <p>Образователни уроци с ученици от ОУ „Стою Шишков“ – Смолян на тема:</p> <p>99. „Първи обитатели на нашата планина“ (92)</p> <p>100. „Траките в Родопите“ (92)</p> <p>101. „Родопските крепости“ (92)</p> <p>102. „Православната вяра“ (92)</p> <p>103. „Априлско въстание“ (92)</p> <p>104. „Балканските войни“ (92)</p> <p>Образователни уроци с ученици от ПГТТ „Христо Ботев“ – Смолян на тема:</p> <p>105. „Регионални исторически музеи“ (40)</p> <p>106. „Виртуален музей“ (21)</p> <p>107. „Създаване на виртуален музей“ (13)</p> <p>108. „Известни български художници“ (15)</p>		
<p>ИНИЦИАТИВИ, РЕАЛИЗИРАНИ В КЪЩА МУЗЕЙ „ЛАСЛО НАГИ“:</p>	<p>2 целеви групи: УЧЕНИЦИ (275); СТУДЕНТИ (31);</p>	<p>30 бр.</p>

<p>109. Урок по литература на тема „Общи мотиви в творчеството на Ласло Наги и българската поезия“ с ОУ „Христо Ботев“ – Чепинци (8)</p> <p>110. Рецитал по повод Трети март (7)</p> <p>111. Четене по повод 24-ти май (10)</p> <p>112. Рецитал по повод втори юни (8)</p> <p>113. Рецитал по повод 96 години от рождението на Ласло Наги (6)</p> <p>114. Организиране на изложба и четене по повод Деня на народните будители (6)</p> <p>115. Художествено-творческа практика с ПГПИ – Смолян (12) – 5 занятия</p> <p>116. Беседа на студенти от специалност „НУПЧЕ“ от ПУ „Паисий Хилендарски“ - филиал Смолян (31)</p> <p>Образователни уроци с ученици от ППМГ „Васил Левски“ – Смолян на тема:</p> <p>117. „Родопска архитектура“ (15)</p> <p>118. „Предой в Родопите“ (15)</p> <p>119. „Крепости в Родопите“ (15)</p> <p>120. „Запознаване с житейския път, творчеството и преводаческата дейност на Ласло Наги“ (15)</p> <p>121. „История на Гьорджевия род и фамилната им къща в кв. Райково, гр. Смолян – недвижима културна ценност с местно значение“ (15)</p> <p>Уроци по родолюбие с:</p> <p>122. ПГТП „Христо Ботев“– Смолян - 2бр.; (20)</p> <p>123. ПГИ „Карл Маркс“ –Смолян - 2бр.; (15)</p> <p>124. ЕГ „Иван Вазов“ – Смолян - 1бр.; (8)</p> <p>125. ОУ „Никола Обретенов“ – Русе - 1бр.; (10)</p> <p>126. ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Момчиловци - 1бр.; (19)</p> <p>127. ОУ „Стою Шишков“ – Смолян - 1бр.; (35)</p> <p>128. ОУ „Мати България“ – Казанлък - 1бр.; (Връх Средногорец); (75)</p> <p>129. ОУ „Стою Шишков“ – с. Търън - 1бр.; (12)</p> <p>130. ППМГ „Васил Левски“ - Клуб „Аз обичам България“ - 3бр.; (9)</p>		
<p>ОНЛАЙН УРОЦИ С БЪЛГАРСКИ УЧИЛИЩА В ЧУЖБИНА</p> <p>Ню Йорк, САЩ, училище „Христо Ботев“, теми:</p> <p>131. Обреди, традиции и вярвания на родопчани в миналото за Баба Марта и закичването с мартеници.</p> <p>132. Представяне на традиционни родопски мартеници с червена, бяла, както и обагрена в други</p>	<p>2 целеви групи: ДЕЦА (363) УЧЕНИЦИ (726) Общо участници: 1089 бр.</p> <p>(340) Ню Йорк, училище „Христо Ботев“</p>	<p>7 бр.</p>

<p>природни цветове естествена вълна.</p> <p>133. Демонстриране на техника за направа на два традиционни модела мартеници с вълнен материал и памучни конци.</p> <p>Базел, Швейцария, училище „Буквар“, теми:</p> <p>134. Традиции в Родопите, свързани с празника „Сирни Заговезни“</p> <p>135. Кукерски карнавални игри, песяците от Широка лъка гонят злите сили от зимата, осигуряват здраве, плодородие и изобилие.</p> <p>136. Представяне сто годишни родопски носии от с. Устово и с. Момчиловци.</p> <p>137. Запознаване с устойчивите обичаи и календарната празничност на населението в Средните Родопи - Великден, Гергьовден, Предой, Коледа, Сурвак.</p> <p>Кьолн, Германия, училище „Аз, буки, веди“, теми:</p> <p>138. Представяне сто годишни родопски носии от с. Устово и с. Момчиловци.</p> <p>139. Традиции в Родопите, свързани с празника „Сирни Заговезни“</p> <p>140. Кукерски карнавални игри, песяците от Широка лъка гонят злите сили от зимата, осигуряват здраве, плодородие и изобилие.</p> <p>141. Запознаване с устойчивите обичаи и календарната празничност на населението в Средните Родопи - Великден, Гергьовден, Предой, Коледа, Сурвак.</p> <p>Хайделберг, Германия, Първо българско училище „Българче“, теми:</p> <p>142. Композицията от халища и ръчно изработени 121 родопски чана посрещащи посетителите в РИМ-Смолян.</p> <p>143. Традиции и обичаи свързани с празника Тодоров ден. За кушиите (надбягванията с коне) в с. Момчиловци и най-интересната част от празника.</p> <p>144. Приготвяне на обредни хлябове за Великден и Предой в Средните Родопи.</p> <p>145. Характерните елементи и части на родопската носия.</p> <p>146. Музикални инструменти, представени в зала</p>	<p>(86) Базел, училище „Буквар“</p> <p>(280) Кьолн, Германия, училище „Аз, буки, веди“</p> <p>(107) Хайделберг, Германия, училище „Българче“</p>	
--	---	--

<p>Смолян „Родопски сурвакари“</p> <p>162. Родопски сурвачки. Обичаят „Сурвакане“ в Родопите.</p>		
АТЕЛИЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА МАРТЕНИЦИ	2 целеви групи: ДЕЦА (84) УЧЕНИЦИ (169)	16 бр.
АТЕЛИЕ „ЯЙЧИЦЕ СИ ОЦВЕТИ, ВЕЛИКДЕН ПОСРЕЩНИ!“	2 целеви групи: ДЕЦА (80) УЧЕНИЦИ (348)	20 бр.
<p>ЛЯТНА УЧЕНИЧЕСКА ШКОЛА „ВАКАНЦИЯ В МУЗЕЯ – НАУЧИ БЪЛГАРСКОТО“ – 8 теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Родопски ястия“ - „Опознавам себе си и света около мен“ - „Родопски традиции и съвременност“ - „Горски приказки разказват Родопите“ - „Европейски съюз“ - „Родопски накити“ - „Родопски занаяти“ - „Български фолклор“ 	2 целеви групи: ДЕЦА (9) УЧЕНИЦИ (86)	32 бр.
<p>МУЗЕЙНИ ИГРИ</p> <p>„Горски приказки разказват Родопите“</p> <p>„Древен съм, интересен съм, намери ме!“</p>	1 целева група: УЧЕНИЦИ 405 бр.	12 бр.
<p>СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ</p> <p>Общо теми – 26 бр.</p>	1 целева група: СТУДЕНТИ 47 бр.	132 бр.
<p>ДЕЙНОСТИ С ДЕЦА СЪС СОП</p> <p>Теми: 1 март и Великден</p>	1 целева група: УЧЕНИЦИ 25 бр.	2 бр.
ОБЩО ТЕМИ: 203 бр.	<p>ОБЩО УЧАСТНИЦИ: 3 031 бр.</p> <p>ЦЕЛЕВИ ГРУПИ:</p> <p>Деца (536) Ученици (2417) Студенти (78)</p>	<p>ОБЩО ЗАНЯТИЯ: 359 бр.</p> <p>329 – в музея 29 – в къща музей „Ласло Наги“ 1 – на вр. Средногорец</p>

СПРАВКА ЗА РЕАЛИЗИРАНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ В РИМ „СТОЮ ШИШКОВ“ – СМОЛЯН ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2020/2021 г.				
№	Дейности	Брой занятия, проекти	Брой теми	Брой участници
1.	Образователни уроци (в т.ч. и тези по проекти)	108 бр.	130 бр.	383 бр.
2.	Музейни ателиета	36 бр.	2 бр.	653 бр.
3.	Уроци по родолюбие	30 бр.	22 бр.	306 бр.
4.	Онлайн уроци с български училища в чужбина	7 бр.	33 бр.	1089 бр.
5.	Музейни игри	12 бр.	2 бр.	405 бр.
6.	Лятна школа	32 бр.	8 бр.	95 бр.
7.	Студентски практики	132 бр.	26 бр.	47 бр.
8.	Реализирани образователни проекти	15 проекта	119 бр.	225 бр.
9.	Дейности с деца със СОП	2 бр.	2 бр.	25 бр.
	ОБЩО:	359 бр. 15 бр.	344 бр.	3228 бр.

6. От етнолог на музея Ваня Йорданова са дадени 9 интервюта в медиите за традиционни празници и обреди в Родопите: Йордановден, Благовещение, Лазаровден и Цветница, Гергьовден, Еньовден, Горещниците, Димитровден, Андреевден, Никулден.
7. Музейна образователна игра „Древен съм, интересен съм, намеря ме...“.
8. Детска музейна игра „Тайните на шишарката – знания и развлечения“.
9. Продължи ползотворната работа с местните, регионални и национални медии, реализирани са множество публикации, предавания, интервюта, информации и пр., които увеличиха популярността на музея и връзките с обществеността. Поредица от радио и телевизионни интервюта, представяха регулярно постоянната експозиция и най-ценните експонати на музея, музейни инициативи и дейности за Българското национално радио и Дарик Радио, БНТ, БТВ, еТВ и др.
10. Успешно са администрирани страниците на РИМ и Къща музей „Ласло Наги“ в интернет пространството от Донка Симеонова и Мария Маргаритова.

VIII. РАБОТА ПО ПРОЕКТИ

През 2021 година РИМ „Стою Шишков“ – Смолян реализира следните проекти:

- „Музейни игри на родолюбието“, с финансовата подкрепа на Министерство на културата по обявена конкурсна сесия за финансиране на проекти в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства, Тема 2: „Дейности по представяне на движимото културно наследство в музеите и художествените галерии“. РИМ-Смолян е водеща организация.

- „Едногодишна целева субсидия за подпомагане на дейността на държавни, общински и регионални институти за създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата, както и за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство“ към Национален фонд "Култура" за подпомагане разходите за електроенергия.
- Археологическо проучване на обект „Тракийско скално светилище, землище на с. Осиково, общ. Девин“.
- Проект „Студентски практики, фаза 2“, позиция „Стажант отдел „Фондове“, реализиран от Блага Илчева, позиция „Стажант отдел „Етнография“, реализиран от Ваня Йорданова, позиция „Стажант отдел „Нова и най-нова история“, реализиран от Цвета Коева, позиция „Стажант Къща музей „Ласло Наги“, реализиран от Мария Маргаритова.

IX. ПОДДРЪЖКА НА МАТЕРИАЛНАТА БАЗА

През 2021 г. по отношение на поддръжка и обогатяване на материалната база е извършено следното:

- ремонтни дейности – ремонт на ел. табло в експозиция, ремонт на тоалетни в експозиция, ремонт на фонд – подмяна на шкафове, смяна на дограма и боядисване на фонда, ремонт на ел. инсталация в Къща музей „Ласло Наги“;
- смяна на дограма на касата в експозиция;
- закупена водоструйка за консервационно-реставрационно ателие;
- закупени два броя джиписи :Montana 700 - 2234 лв. и 2 броя оптичен нивелир с телескопична лата и тринога на стойност 898,00 лв., необходими за археологическите проучвания и изследвания;
- закупено лазерно многофункционално устройство Kyocera ECOSYS M 2040 dn;
- закупен работен стол „Престиж“ - 13 бр.;
 - регулярни ремонти на компютърни конфигурации и други електронни устройства.

X. БЮДЖЕТ

Справка за получените приходи и направените разходи пред 2021 г. в лева

1. Получена субсидия – **468 720.11** (в т.ч. 96.11 от преходен остатък от 2020 г.)
2. Получени трансфери от министерство на културата – **8 858.98** (в т.ч. 955.00 по проект „Музейни игри на родолюбие“ и 7903.98 от Национален фонд „Култура“)
3. Получени дарения в лева – **1200.29** в т.ч.:
 - 320.00 – дарения от страната
 - 489.13 – от Сдружение „Буквар“, Българско училище – град Базел, Швейцария
 - 391.16 – от Българско училище „Българче“ – град Хайделберг, Германия
4. Реализирани собствени приходи – **36 981.20** в т.ч.:

- Вход музей – **21 044.00**
 - Приходи от беседи – **2110.00** .
 - Наем експозиционни зали – **480.00**
 - Приход от стоки – **5298.30**
 - Приход материали – **573.90**
 - Приход от теренни и археологически проучвания – **5000.00**
 - Приход от идентификация – **792.00**
 - Приход от продажба на сувенири – **1303.00**
 - Показ на движими културни ценности – **380.00**
5. Приходи от глоби – **222.73**
6. Получени дарения в натура – камера за компютър, микрофон и стойка за микрофон на обща стойност – **586.75**
7. Направени разходи през 2021 г. – **466 424.93** в т.ч.:
- За работни заплати и осигуровки – **397 281.40**
 - За издръжка – **61 798.39**
 - Платени данъци и такси – **7 225.14**
 - Членски внос – **120.00**
 - Закупени стоки за продажба – **3 717.50**
 - Внесен данък върху приходите от стопанска дейност – **647.62**